

Modrovanje na Rogu

Sredi meseca junija leta 1901 so se v Kočevju zbrali člani Kranjsko-Primorskega gozdarskega društva na svojem 24. ob-
čnem zboru. Pridružili so se jim tudi člani
Avstrijskega državnega gozdarskega dru-
štva, tako da je bilo vseh udeležencev 167.
V Kočevje so prišli na povabilo kneza Karla
Auersperga, ki jih je tudi gostil za časa
njihovega obiska na Kranjskem. Tretji dan
obiska na Kočevskem so imeli v Dolenjskih
Toplicah zasedanje. Eminenten zbor go-
zdarskih strokovnjakov se je po prenočitvi
in ogledu Kočevja podal na Rog in prek
njega v Dolenjske Toplice. Spotoma so si
ogledali gozdove, v katerih je ravno dobro
steklo prebiralno gospodarjenje. Vse je
močno zanimalo, kako je L. Hufnagel zasta-
vil ta sistem obratovanja na velikih površi-
nah kraškega težko prehodnega sveta. Kaj
dosti se še ni dalo videti, saj je od prehoda
iz pragozda v gospodarski gozd minilo
komaj sedem let. Ni čudno, če so udele-
žence bolj zanimala smrekove kulture, ki
so takrat že bile na Rogu in so nastale po
letu 1793 zaradi oglarjenja za železarno na
Dvoru. Enostavno niso mogli iz svoje kože
in jih je predvsem zanimalo, kako bi gozda-
rili s smreko in macesnom.

Največji problem, ki je bil izpostavljen, je
bila bukev, za katere les ni bilo pravega
trga in še manj dohodka. Zato je bila druga
glavna tema zbora: »Problemi bukke na
Kranjskem«. Zanimivo je, da L. Hufnagel ni
skoraj nič razpravljal o prebiralnem gospo-
darjenju, temveč je imel referat o problemih
gospodarjenja z bukvijo.

Na občnem zboru so pisali zapisnik. Iz
njega navajam nekatere zanimive navedbe,
ki nam dokazujejo poglobljeno ekološko in
gozdnogospodarsko razmišljanje.

**1. Iz orisa območja Roga (podal in-
špekcijski komisar Putick) povzemam:**

- pogost je južen sneg zgodaj jeseni ali
pozno spomladi, ki povzroča snegolome;
- pogosti so vremenski obrati, ki prine-
sejo žled;
- navajam: »povsod sušeči se,
vrednostno nazadujoči sestoji...«;
- na južnem delu Roga je bilo 80 %

bukve in le 20 % jelke, na severnem pa
60 % bukke in 40 % jelke;

- povsod so dajali prednost jelki na ra-
čun bukke;

- omenja se setev jelke tam, kjer ni
naravnega pomlajevanja, in sadnje smreke
v dolinah;

- 29 % površine gozdov in pašnikov je
veleposestvo ob zemljiški odvezi oddalo
kot protivrednost za servitutne pravice, ki
so jih v njegovih gozdovih imeli kmetje;

- v obeh revirjih na Rogu je velepose-
stvo imelo deset gozdnih čuvajev (eden na
709 ha oziroma 945 ha);

- pomemben izvozni sortiment je bilo
lesno oglje;

- najpomembnejši sortiment iz bukovine
so bile tavoletе – deščice za zaboje za
južno sadje;

- bukovine v kaj drugega še niso znali
predelati, oziroma je bila za drugo nepri-
merna (nepravo srce);

- bukev je ovirala rast smrekovih kultur,
zato se je izsekovala kot manjvredna vrsta;

- velik poudarek so dajali ekonomskim
učinkom sečnje, ki pa so bili sila pičli
predvsem zaradi predragih prevozov na
železnici.

**2. V razpravi o opažanjih v gozdovih
je sodelovalo malo prisotnih.**

a. Svetnik Guttenberg:

- roške gozdove ni možno uvrstiti v no-
ben sistem gospodarjenja;

- pričakovati je, da bodo ti sestoji v
bodoče bližje zastomemu obratovanju kot
prebiralnemu;

- bukev potisniti nazaj, dokler je ne
bomo znali porabiti;

- ne dajati prednosti smreki, ohraniti
jelko in bukev, čeprav bo zato donos manj-
ši;

- gospodariti s smreko, jelko in bukvijo,
ker je teren kraški.

b. Svetnik Rossipal:

- težnja je uvesti urejeno prebiralno go-
spodarjenje, kar je prav;

- glede smreke naj odgovori narava sa-
ma, smreke najdemo zelo malo, malo naj
jo na Rogu tudi ostane – kor primes;

– zaradi krasa je prebiralno gospodarjenje upravičeno.

c. Svetnik Reuss:

– vzgojiti je treba mešane gozdove z različnimi vrstami drevja, kar bo trajalo desetletja;

– smreka in macesen bi se ob pomoči gozdarja lahko uveljavila na račun jelke in bukve, ki se bosta ohranili zato, ker sta naravni vrsti;

– iglavci morajo izstopati v modernem donosnem gozdu;

– nega je nujna, zato lahko vnašamo smreko in macesen, ki bi tu moral uspevati.

d. Komisar Putick:

– smreko in macesen na Krasu pokončajo klimatske razmere;

– macesen je povsod slab, večvrhat in slabjaste rasti;

– zagovarja sadnjo smreke v dolinah, kjer dobro uspeva (?).

e. knez Auersperg

– smrekovi sestoji so mestoma stari že do 60 let, so zelo lepi in že dajajo trame;

– zaradi klime smemo smreko na Rogu vnašati skromno;

– če jelki pomagamo, lahko pospešimo njeno priraščanje;

– setev jelke so pogosto uničile miši;

– transportne razmere so zadostne, železnica je namenjena predvsem za prevoz oglja, obstoječe ceste so zadostne.

3. Vprašanje bukovih gozdov in bukovine

a. Referat direktorja Hufnagla:

– kmečki gozdovi so že tako izsekani, da dajejo zelo malo tehničnega lesa in že prehajajo v nizki gozd;

– trga za bukov les je malo in je zelo nestabilen;

– pri tavoletah lahko cene nihajo od 60 vinarjev do 84 Kr za 1 m³ hlodovine;

– »prodaja drv je zaradi konkurence mineralnega olja postala prav neznatna«;

– često se poseka vso jelko in v gozdu ostane samo bukev;

– »posek bukovega gozda in sadnjo smreke ne moremo odobravati kot rešitev, ker je na Krasu bogata primes bukve iglavcem gozdnogojitvena nuja, če naj ostane ohranjena rodovitnost tal«;

– obstaja vzročna zveza med prodajo

sortimentov iz bukovine in izseljevanjem prebivalstva – predelava bukovine zaposluje veliko več ljudi kot pa razrez iglavcev;

– lahko bi se izdelovali bukovni pragi (kar so tisti čas v Avstriji šele poizkušali, bukov parket pa še sploh niso izdelovali; na Rogu so izdelovali le frize za izvoz – op. p.);

– kemična predelava je rentabilna, prav tako kuhanje retortnega oglja (to je oporekal W. Berg, češ da ne drži);

– srečujemo se s previsokimi prevoznimi stroški in carino.

4. Razprava o prebiralnem gospodarjenju

a. Svetnik Guttenberg:

– zelo natančno je razčlenil prebiralno metodo gospodarjenja in menil, da ni teoretično dodelana, ne omogoča reda in preglednosti;

– veliko dela za majhen učinek.

b. Direktor Hufnagel:

– »opozorjeni ste bili, da smo šele na prehodu in bo šele v drugi obhodnji možen prehod na prebiralno obratovanje z daljšo pomladitveno dobo«;

– »že zdaj prebiralno obratovanje ni bilo uvedeno zato, ker ne moremo prodati tanjšega drevja in sekamo le hlodovino, ki se lahko proda«;

– »spodbudo za urejanje, ki sloni na debelinskih razredih, mi je dal Berangerjev članek«;

– »ko se bodo razmere v času ponovitve sečnje spremenile in bo šel v promet tudi tanjši les, bomo prešli na obratovanje s prebiralnimi sečnjami«.

Tako so razmišljali takrat, pred 92 leti. Kako lahko danes gospodarji z gozdovi na Rogu gozdar, ki je »opremljen« z bistveno širšim in bogatejšim biološkim znanjem od kolegov iz leta 1901? Mu je lažje, ali pa mu je zaradi človeške sebičnosti še težje in mu vse bogato znanje kaj dosti ne pomaga.

Viri

1. Slovenski prevod g. dipl. inž. M. Čokla nemško pisanega zapisnika.

Povzel
spec. Anton Prelesnik